

Spomin na tega slavnega vladarja in pravega očeta živi še dandanes v srcu slehernega zvestega Čeha.

(Konec prihodnjic.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 20. marca. — Minul je imeniten teden za državni zbor, ker budgetna obravnava je dokončana, finančna postava je sprejeta. Dalje se je pričel sijajni boj obravnave o prenapredbi volilne postave za državni zbor, in tretja zelo pomenljiva dogodba preteklega tedna je ta, da je tržaški ces. namestnik Pretis odložil poslanstvo za državni zbor. — K sklepu budgetne obravnave omeniti je samo to, da je uže ona jasno pričala obupnost levičarjev, ker napadi njihovi na vlado in desnico bili so, razun splošnega razgovora, redki in brez zaupljivega poguma; kaj tacega pa, da bi se bila finančna postava sprejela brez razgovora, se še do letos ni zgodilo.

Nasproti pa je razprava o prenapredbi volilne postave zelo živahna in izjemoma se do zdaj še ni veliko prazne slame mlatilo. Nenavadno krepak in odločen je bil ravno končani govor grofa Hohenwarta, ki je Herbstu in tovarišem vest izprašal, kakor uže zdavnej noben drugi. — Poročevalec večine Zeithamer predlaga na kratko troje prememb: da mesta in trgi vsi domá volijo, da volijo tudi tisti, ki plačujejo vsaj 5 gld. davka in da volilci pemskega vélikega posestva volijo v 6 skupinah na mesto v eni, in to fideikomiški posestniki skupaj, vsi drugi pa v 5 okrajih. — Vse te spremembe morejo se sprejeti z navadno zborniško večino. Herbst pa, se ve da, je nasprotnik razdelitve volilcev vélikega posestva na Pemske, ker mu ta vse razdere in vniči, kar je mislil za veke zavarovati s sleparskim in dragim Chabrusom leta 1872. Poleg tega pa predlog manjšine priporoča nekaj prememb, na pr. gledé mestom podobnih vasi krog Dunaja, za katere premembe je treba dveh tretjin večine. Vidi se, da Herbst s tovariši modrost desnice po sebi sodi, ako je pričakoval, da bo z desnice tudi le en sam glas dobil za svoje nasvete, ki imajo samo namen, vse druge pokopati. — Večni ministerski kandidat Pretis odložil je svoj mandat, to bolj kot vse drugo jasno priča, da je on in z njim stranka njegova obupala, Taaffe-a in njegovo vlado kmalu spodriniti, in ugodne nasledke tega koraka bomo kmalu čutili.

Obravnava o premembi volilne postave ima biti do četrtka dokončana in ni dvomiti, da bo predlog večine sprejet. — Dela zbornice za to zasedanje se silno množijo, tako da se za konec zasedanja zmiraj dalji obrok imenuje. — Ravno čujem, da je baron Walterskirchen svoj mandat odložil, ker se ni hotel sklepu večine vdati ter glasovati za predlog manjšine o volilnem vprašanji.

Z Goriškega 18. marca. — Zadnja „Soča“ nam je prinesla veselo novico (?), da so visokoučeni bovški „purgarji“ blagovolili podeliti častno občanstvo „prezasluženemu“ tolminskemu okrajnemu glavarju gosp. Schemerl-u, kateri tudi spada k „fakcijski opoziciji“ in jo največi pristaš gosp. Depretisu. Da je dosegel to čast, ima se največi zahvaliti nekemu Jonketu, županu v Bovcu. Ta mož je popolnoma podoben kamniškemu Keceljnu in bi rad za svoje zasluge dobil kak križec; a kaj so njegove zasluge? Da je vse Bovčane spravil pod svoj veliki klobuk — t. j. v materijalnih zadevah. — Gosp. Schemerl pa uže stoji z eno nogo v deželni zboru, kar je ravno največi želja gosp. Depretisa. Bovčani morajo vsi tako plesati, kakor jim gosp. Jonke gode; ob volitvah dá napreči kakih 10 voz, pa ajd ž njimi v Tolmin, ravno tako, kakor naši hribovci s te-

leti v Trst! — Kako da je na Goriškem narod demoraliziran, o tem vi drugi Slovenci nimate nobenega pravega pojma. Pri nas je v vsakem večem kraju kak krščen oderuh, kateri gospodari po vsem okraji kakor kak mogočni turški beg, in ti „begi“ so zopet v zvezi z okrajnimi glavarji in po teh z g. Depretisom. Ako se goriški Slovenci o pravem času ne predramijo, ima g. Depretis veliko upanje, skoro same svoje privržence po prihodnjih volitvah v deželni zbor spraviti. Potem imajo „Lahi“ gotovo večino, katera jim bode rada dovolila 150.000 gold. iz deželnega zaklada, da izsuše v Furlaniji par zadolženim grofičem zemljišča. — Imamo pač neko „politično društvo“, pa samo na papirji, katero se vsako leto enkrat snide, da se udje vidijo in da izbero novega predsednika in odbor, in društvo uže misli, da je s tem svojo uzvišeno nalogo izpolnilo. — Na delo tedaj, pravi rodoljubi, da potem ne bode prepozno, ker volitve za deželni zbor so v jeseni, sovražnik pa dela po vsi deželi neumorno.

Koržmov.

Iz tržaškega okraja 10. marca. — „Kdo bo postal naš škof?“ Tako se poprašuje vsa naša škofija. Od nekod smo slišali govoriti o sedanjem Poreškem škofu, velečastitem in milostljivem gospodu Glavini; a vse drugo na stran, — veselili bi se ga mi uže zato ne, ker je nagnjen bolj na lahonsko nego na našo stran; nekateri ga štejejo popolnem med lahone.

Bolj všeč nam je druga novica, po kateri dobimo za škofa prečastitega gospoda Zorna, obče spoštovanega vrlega voditelja duhovenskega semenišča v Gorici. Vsa čast mu! Slišali smo, da je jako zmeren gospod in svojemu poklicu vseskozi vdan in zmožen. Žal, da ne slišimo tudi, da bi bil narodni stvari tako vdan, kakor bi mi želeli o našem novem škofu. Bog varuj, da bi častitega gospoda o tem kaj sumičil, a vendar se mi zdi, da ni zadosti goreč za narodno reč, morda zato, ker se zá-njo ne briga ali brigati ne more.

„Wozu in die Ferne schweifen? — sieh', das Gute liegt so nah!“ — pravi nemški pesnik. Čemu ozirati se v daljavo, če to, kar nam je najbolje in najljubše, pred očmi imamo? Zakaj bi tržaški škof ne postal sedanji škofijski kancelar, velečastiti kanonik g. dr. Ivan Šust, ki je bil zmiraj okoli škofijskega stola, ki toraj našo škofijo in njene zadeve najbolj pozna? On je izvrsten duhovnik, ranjki škof ga je gotovo častil, ker mu je zapustil svoj prstan; — ali ni to uže nekako kazalo, kdo naj pride na njegovo mesto? Razen tega je goreč narodnjak, ves vnet za našo pravično reč. Znana mi je splošna želja naše duhovščine in drugih veljavnih mož, da naj bi postal tržaški škof gosp. dr. Ivan Šust, ki uže zdaj škofa nadomestuje, vse zadeve natančno pozna, s Slovenci uraduje slovenski, z Istrani ilirski (hrvatski), z Lahi italijanski, kolikor treba s poslednjimi; da je nemškega vseskozi zmožen, se samo po sebi razume. Tržaškemu škofu je popolno znanje slovenskega jezika neizogibljivo potrebno, velečastiti gosp. Zorn pa ilirskega ne zna. Gospod dr. Šust ima dalje pastirske skušnje, kaplanoval je več let po Istri, bil potem profesor četrtoletnikom bogoslovja, zdaj pa uže 18 let opravlja posel škofijskega kancelarja. „Edini urad v Trstu Slovanom pravičen — je pisala „Edinost“ — je škofijski urad, in to od teh mal, kar je dr. Šust kancelar“.

Ranjki škof Legat je nekje rekel o dr. Šustu, ko je razvidel njegov bistri talent: „Ljubljancani pač ne vedó, koga so iz svoje škofije odposlali“. — Vrh tega je dr. Šust osebno ljubeznjiv, prijazen in blazega srca, k njemu bo vsak, bodi-si duhovnik ali kdo drugi, brez vsega strahu smel stopiti kakor pred milega očeta svojega.

Zato prav iz srca želimo, da bi te naše želje pre-rile do glavnega, merodajnega mesta, in se nadjamo, da se bodo tam vzlasti zdaj ozirali na želje ljudstva in duhovščine, kakor tudi na razmere, kraj in čas. Kako veselje bi bilo po vsi škofiji, če bi postal škof tržaški — velečastiti in priljubljeni gospod dr. Ivan Šust! Bog nam ga daj!

Iz postojinske okolice 13. marca. — Dovolite, drage „Novice“, nekoliko prostora mojemu poročilu o smrti enega svojih mnogoletnih naročnikov. Umrl je dne 11. t. m. v Slavini ondodni učitelj Anton Kušlan, znana in priljubljena oseba cele okolice, starosta učiteljstvu našega okraja, v 71. letu svoje starosti po kratki, a mučni bolezni. Ne bodem mu pisal nekrologa, vsaj to, upam, stori kedo drug in mu postavi v „Uč. Tovarišu“ dostojen spominek. Vendar pa o njegovem pokopu hočem nekoliko besedi spregovoriti, kajti res dostojno pokopan bil je ljubljani ranjki. Uže zajutra v ponedeljek zbralo se je mnogo ljudstva v vasi, ki so prišli posloviti se zadnjikrat od ljubljenega učitelja. Marsikatero rosno okó sem opazil, gotovo znamenje ljubezni in spoštovanja do svojega starega učitelja. Ob 8. uri vzdignili so trugo, potem ko so učitelji ganljivo zapeli „Blagor mu“, nesli so jo v cerkev, kjer pele so se mrtvašnice in brana je bila črna maša. Milo in primerno pel je nadzornik svojemu staremu tovarišu pri maši, vsaj skazal mu je s tem zadnjo prijateljsko dolžnost. Po maši zanesli so mrtveca na pokopališče in zagrebli ga v črno zemljo. Tu videl sem toliko dokazov resnične ljubezni do rajnega, da tudi meni prikradla se je solza v okó, čeravno nisem rajnega poznal. Može, žene videl sem jokajoče, deca stala je in glasno ihtela v nebrojnim številu kraj gomile — zadnjega bivališča bivšega učitelja. In zopet zapeli so učitelji „Jamica tiha“ žalostno, pa milo, kajti tudi tem brala se je na obrazih tuga in žalost po dragem tovarišu. Čudil sem se videti toliko število učiteljev, pa tudi eno učiteljico pri pokopu; čast in hvala jim toraj gre, vsaj pokazali so, da vedó in znajo ceniti svoje tovariše ne le v življenji, temveč tudi po smrti.

M. G.

Prem 19. sušca (*Javna zahvala in drugo*) Posebno naklonjeni bili so v zadnjem času tukajšnji šoli sledeči blagomili dobrotniki: a) društvo „Narodna šola“ podelilo je raznih učnih pripomočkov v vrednosti do 30 gld. za mali odškodovalni znesek; b) gosp. Ant. Žnidaršič, tukajšnji trgovec, posestnik in poštni opravitelj, naročil je po stari navadi za tukajšnjo šolo list „Vrtec“; c) raznih sort sadnih cepičev žlahnih domačih vrst darovali so: gg. Josip Lukanec, duhovnik na Suhorji, France Tomažič, posestnik na Janeževem Brdu, Leopold Dekleva, po domače Žagar na Bujah, Damijan Pavlič, vikar, Alojzij Domicelj, trgovec, posestnik in c. k. poštar in Josip Maslo, vsi v Zagorji; d) gosp. prof. Povše v Gorici podari in brezplačno pošlje 12. svečana t. l. 18 vrst hruševih, 20 vrst jabolčnih — najžlahnejših sort — cepičev ter nekoliko cepičev izvrstnih češenj in pa rudečih ringoletov; e) dne 9. dne sušca t. l. nakaže slavna c. kr. kmetijska družba kranjska iz državne subvencije za podporo šolskih vrtov znesek 20 gold. Vsem tem vrlim in blagim dobrotnikom izrekam tukaj na vse strani najiskrenejšo in srčnejšo zahvalo. Bog mili plača naj jim blaga dejanja tisočero! Priporočam se jim pa tudi še v prihodnje prav srčno v blago milo naklonjenost, da mi hočejo pri mojem podvzetji na strani stati. S prejetimi cepiči bode mi mogoče lansko leto pričeti poduk v sadjereji za odraščene letos po vaseh dejansko nadaljevati, ter v našo okolico dobrih sort sadja vvesti, kar bi mi brez pomoči navedenih dobrotnikov ne bilo lahko doseči. Hvala in slava jim še

enkrat! — Ugodno zimsko vreme je tukaj bilo za napredek najboljšega vspeha. Pridni možaki kopali in preobračali so celo zimo zemljo po vinogradih in tudi še neobdelane brežine ter so nasadili veliko trt na novo, kar bode — dobiček donášalo. Ravno tako se tudi z veseljem opazuje, da so ljudje na več krajih ob cesti češpljevega drevja na novo nasadili. Posebno vnet in odličen v sadjereji je g. Ivan Valenčič v Kilovčah. Da bi imel pač mnogo vrednih posnemovalcev! — Sadje obeta veliko in obilnega cvetja; da bi bilo pač tudi obilnega pridelka! — Bolezen izmed šolske mladine je, hvala Bogu, popolno zginila; obiskovanje šole je zopet redno. Tukajšnjo šolo obiskuje letos: 165 vsakdanjih, 58 pa ponavljalnih, toraj vseh skupaj 223 učencev in učenk. Gotovo dovolj za trirazredno ljudsko šolo, ne pa le za enega samega učitelja.

Mat. Rant, národní učitelj.

Iz Prevoja. — O zadnji volitvi našega občinskega starešinstva so bili voljeni: za župana gospodar Jurij Škofic iz Št. Vida, za svetovalca pa Jakob Justin iz Vrbe in Janez Kveder iz Prevoja.

Iz Ljubljane. — Mestne volitve bodo 11., 13. in 14. dne prihodnjega meseca. Na rotovži je bila zavoljo reklamacij zelo živahna seja, pri kateri se je pa naša nemškutarska gospoda po svoji navadi obnašala; to je namreč, da so bile skoro vse reklamacije narodnih volilcev odbite. Ta gospoda res čuti, da ji gredó dnevi h koncu, zato se oklepa zadnje bilke, ki jo še na vodi vidi. — Drugače pa v Ljubljani o volilnem gibanji ni še nič posebno živahnega zapaziti, le nemškutarji so imeli v kazini nekak shod, ki je bil prilično še precéj dobro obiskovan in pri katerem je edini še ljubljanskih nemškutarjev glavar in „Cicero“, dr. Schrey, svojo modrost prodajal, pa ne dolgo, ker ni bilo posebno hvaležnih poslušalcev. Dežman, „der grollende Achilles“, se je bojda umaknil „hinter seine Schiffe“, ker, kar je v Ljubljani tako padel o volitvi za državni zbor, je postal nekako bolj mrzel proti svojim prijateljem. — Narodni volilni odbor se je uže tudi sestavil, da posvetuje, kako se obnašati letos. O kandidatih zdaj še ni govorenja ne takraj ne unkraj, pa se bodo uže na obeh krajih postavili po sklepih volilnih shodov. Letos se moramo narodnjaki posebno na noge spraviti, da vendar enkrat rešimo čast bele, slovenske Ljubljane. Čas je ugoden, menda tudi vlada ne bo mižala nasproti „fakcijski opoziciji“.

— (*Železnica na Kranjskem.*) Z Dunaja prišlo nam je naznanilo, da je bila te dni deputacija kranjske kupčijske zbornice z njenim predsednikom in pa zastopniki odbora za ljubljansko kamniško železnico prositi vlade pomoči in podpore, da se uže zdavnej željene železnice v Kamnik, na Dolenjsko in iz Loke na Trst v delo vzamejo. Pridružili so se deputaciji tudi kranjski državni poslanci in podali so se vsi skupaj najprej k ministrskemu predsedniku grofu Taaffe-ju, kateremu je dr. Poklukar posamezne gospode predstavil. Gospod ministerski predsednik dal si je o vseh treh črtah razmere natanko razložiti ter je po skoraj pol ure trajajočem razgovorjanji obljubil, se o teh vprašanjih natanko podučiti, koristi naše dežele po vsi moči varovati, ne da bi uže zdaj mogel kaj več zagotoviti, kakor dobrohotno podporo tega, kar bo po okoliščinah mogoče. Tudi trgovinski minister baron Pino je deputacijo zelo prijazno sprejel, pa gledé kamniške železnice nado izrekel, da bo mogoče neki način podpore najti, posebno ker tu ne gre za veliko svoto. — O dolenjski železnici izrekel je, da je pri tej največa težava odločen uporogerske vlade proti nadaljevanji železnice po Hrvatski, da bi tedaj ta železnica morala imeti značaj krajne že-

leznice; vendar pa bi on ne mogel nikdar privoliti, da bi se delala drugačna kakor z redno-širokim tirom, in morebiti da bi se v tem slučaju dala doseči primeroma večja državna podpora. Na opazko dr. Poklukarja, da bi se nit za obravnavo z Ogersko mogla najti pri vprašanji vredjenja meje med Kranjsko in Hrvatsko, pri katerem vprašanji se je ravno narodna manjšina kranjskega deželnega zbora ogerski vladi prijazno kazala, ter izrekla nado, da bo ogerska ravno pri dolenjski železnici se enako prijazno skazala, — dostavil je minister, da bi to res znalo biti srečna prilika, pri kateri bi morebiti utegnili celó mogoče biti, o napravi te železnice (podaljšanje Rudolfove) na državne stroške govoriti. — Zarad loško-tržaške rekel je, da predloži vlada kmalu načrt za kos te železnice, to je, iz Trsta čez Istro v Divačo. — En del deputacije šel je tudi v vojno ministerstvo, kjer bi jim bila posebno kamniška železnica zeló po volji.

— (*O gospodu vitezu Schneidu*) se nam poroča iz Gorice, da se mu zdravje čedalje bolj vtrjuje in da posebno pridno piše. Ko se bo do dobrega ozdravil, misli neki preseliti se v Ljubljano. Mi smo takih novic zeló veseli. Bog ga živi!

— (*Prošnja do državnega zbora*) za vpeljanje slovenskega jezika v uradnije in za premeščenje ali napravo posebne višje sodnije v Ljubljani za slovenske dežele se pridno pošiljajo od slovenskih občin in podajajo po naših poslancih, posebno dr. Vošnjaku in gosp. Klunu, državni zbornici. Ker imajo take prošnje toliko več veljave, kolikor več jih je, zato naj se podvzajo vse slovenske občine, posnemati izgled tistih, ki so take prošnje uže poslale. Vseh teh občin po imeni zdaj še ne vemo, v zadnjem času pa so poslale take prošnje s Kranjskega občine Dob, Dol, Dolsko, Ihan, Št. Ožbolt, Vrhnika, Polje in Moste. Iz Notranjskega je takih prošenj še veliko na potu. Obrazki se dobivajo litografirani pri gosp. dr. Mošeju v Ljubljani, naj se do njega obrne, kdor prošnje ne zna pravilno sam sestaviti.

— (*V pojasnilo*) dopisa iz Grosupljega v predzadnjih „Novicah“ bodi po želji iz prav zanesljive roke nam poslani tu omenjeno, da gosp. Fr. Koščak ni več nemškutar, kakor je bil; radi konstatiramo, da je pri zadnji volitvi za državni zbor svoj glas gosp. Klunu dal, akoravno so mu nekateri odgovarjali, da naj duhovna ne voli. Gospod Koščak je bil tudi tisti župan ljubljanske okolice, ki je o dr. Bleiweisovem pogrebu križ nosil. — Za to pojasnilo smo svojemu dopisniku hvaležni in obžalujemo, če se je po prvem dopisu, ki je pa bil iz druge roke, gosp. Fr. Koščaku krivica godila; veseli nas, da ni tak, kakor je bil tam opisan.

— (*Gosp. Fr. Povše-ta*), profesorja in vodjo slovenske kmetijske šole v Gorici, po njegovih spisih tudi bralcem „Novic“ dobro znanega našega rojaka, je občina hotiška v litijskem okraji na Dolenjskem imenovala za častnega občana.

— (*Ljubljanski psi*) so zopet v kontumaci, ker se je bila pri nekem psu vnovič steklina pokazala.

— (*Za sadike iz c. k. sadnice in semenišča*) se iz vseh krajev pridno oglašajo. Le to je neprijetno in mudno, da ljudje po Ljubljani tavajo in hodijo od Poncija do Pilata, predno kaj dobé, ker malokdo vé, kam se ima obrniti. Menda so dotični oklici po deželi bili slabo razglašeni ali slabo umeti, ali pa jim je bila povedana predolga pot, po kateri bi se dale dobiti sadike. Letos je to posebno sitno, ker zavoljo gorkega vremena uže vse popke poganja in bi utegnili prevelika gorkota

pritisniti. Dobro bi bilo, če bi se taki oklici vsaj po kmetih nekoliko natančneje razglasili. Vsaj nam ljudje tožijo, da ne vedó, kako in kaj, pa bi radi dobili sadik.

Novičar iz tujih in domačih dežel.

Z Dunaja. — V poslaniški zbornici hudo vre pri obravnavi o premembi volilne postave, katero današnji dunajski naš dopis obširneje opisuje. Najojstreji bil je do zdaj konec splošne obravnave, pri kateri je grof Hohenwart Herbst in njegovo stranko tako neusmiljeno razdelal, kakor do zdaj še nikdar ne. Še več in nepričakovani uspeh pa je dosegel pri glasovanji samem. Ne le, da je štajarski poslanec Walterskirchen odložil poslanstvo, izstopilo je več udov iz leviškega kluba in predlog večine, po katerem se imajo Chabrusove krivice odpraviti in leviška večina v prihodnje nemogoča storiti, sprejel se je za podlago nadrobne obravnave z **ogromno večino 60 glasov**, in to v zbornici, v kateri desnica redno zmaguje le z večino 10—20 glasov. — Tudi o živem gibanji demokratične in protisemitske stranke se vsaki dan kaj novega čuje.

— Največega pomena skoro vsega letošnjega zborovanja je bil govor kranjskega poslanca grofa Hohenwarta; splošna sodba je le ta, da kaj tako temeljitega v tej zbornici vsaj letos ni še noben poslanec govoril. S svojo spretnostjo in brez usmiljenja je nasprotni levici polagoma trgal krinko z obraza, da se je njen vodja kar zvijal. Uspeh je bil — se ve da velikansk, „nemški liberalci“ tako poparjeni, da se jim je kar v glavi mešalo. Toliko za danes. (Govor Hohenwartov, katerega smo ravnokar po stonografičnem zapisniku prejeli, je vreden, da priobčimo vsega in to bomo tudi storili.)

V Krivoščiji in Hercegovini zadnji čas ni bilo več bojov, le tu in tam napadli so uporniki še posamezne straže in tovarnike z živežem. Ako tudi doli spomladansko vreme nastane, potem bo vojska upornike bolj do čistega iztrebila in pričela z gradenjem potrebnih trdnjav, toda s tem bo še le vojaško delo končano, kedar bo.

Srbija. — Vladi protivna stranka zapustila je zbornico in s tem storila skupščino nesklepčno; povod temu koraku bil je ta, da se vlada ni hotela dati prisiliti k odgovoru, koliko je Srbska zgubila pri polomu banke „Union general“ v Parizu.

Telegram „Novicam“.

Dunaj 22. marca.

Cesar in cesarica se podasta 8. aprila v Miramare, 11. aprila v Turin. Obravnavo o volilni reformi bo jutri končana. Dr. Poklukar in dr. Tonkli sta izdelala postavni načrt o sprejemanji in ravnanji s slovenskimi vlogami pri cesarskih uradih.

Žitna cena

v Ljubljani 18. marca 1882.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 26 kr. — banaške 10 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 20 kr. — soršice 7 gold. 30 kr. — rži 6 gold. 18 kr. — ječmena 4 gold. 87 kr. — prosa 5 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 4 kr. — ovsa 3 gold. 41 kr. — Krompir 3 gold. 3 kr. 100 kilogramov.